

**OPȚIUNEA PRIVIND DONAREA DE
ORGANE - ÎNSCRIEREA ÎN PERMISUL
DE CONDUCERE SAU ÎN ACTUL DE
IDENTITATE**

studiu documentar

octombrie 2021

Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.
Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă.
Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa: <http://www.cdep.ro/infoparl/dip.studii?par1=2021>

Documentare și sinteză: Virgilia Ioan
Consilier parlamentar - Direcția studii și documentare legislativă
Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București
Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350/1349, camera 5070
E-mail: doc@cdep.ro

CUPRINS

CONSIDERAȚII GENERALE.....	4
AUSTRIA	5
CIPRU	5
DANEMARCA.....	5
ESTONIA	6
FINLANDA	7
FRANȚA	7
GERMANIA.....	7
GRECIA	8
LETONIA	9
LITUANIA	9
LUXEMBURG	10
POLONIA.....	10
PORTUGALIA	10
SLOVACIA.....	10
SLOVENIA.....	11
SPANIA.....	11
SUEDIA.....	11
ȚĂRILE DE JOS	12
REGATUL UNIT AL MARII BRITANII	12
UNGARIA	12

Considerații generale

În urma lansării, la 4 octombrie 2021, a solicitării nr.4871 pe platforma Centrului European pentru Cercetare și Documentare Parlamentară ([ECPRD](#)), 20 de state au răspuns la următoarele întrebări:

- 1. Opțiunea titularului pentru donarea de organe este înscrisă în permisul de conducere sau în actul de identitate?*
- 2. Dacă nu, există preocupări cu privire la reglementarea acestui aspect?*

Rezumând informațiile din răspunsurile primite, se constată următoarele: în niciuna dintre țările respondente, opțiunea titularului actului de identitate/permisului de conducere nu este înscrisă în aceste documente, cu excepția Marii Britanii, unde, la eliberarea permisului de conducere, titularul este întrebat dacă dorește să fie adăugat pe spatele permisului codul 115, care dovedește calitatea de donator de organe.

În ceea ce privește intenția legiuitorului de a reglementa acest aspect, în Danemarca au avut loc recent dezbateri cu privire la includerea acestei opțiuni la momentul eliberării permisului de conducere, însă acestea nu au condus la adoptarea unui act normativ, motivându-se că nu toți cetățenii pot sau doresc să obțină un permis de conducere. În Cipru, Estonia și Germania au existat controverse de ordin juridic care au condus la concluzia că inserarea acestei opțiuni fie ar intra în contradicție cu dispozițiile privind protecția datelor personale (considerându-se că datele medicale au un caracter strict personal), fie, în situația schimbării opțiunii, procedura ar fi una împovărătoare, atât pentru stat, cât și pentru individ.

Există două sisteme principale de consimțământ în Europa: sistemul "opt-in", în care o persoană trebuie să-și dea în mod explicit consimțământul pentru donarea de organe și un sistem "opt-out", respectiv principiul consimțământului prezumat, în situația în care nu există un refuz exprimat înaintea decesului. În general, în toate țările există un registru național (bază de date națională) în care fiecare cetățean se poate înregistra, exprimându-și acordul sau refuzul, potrivit prevederilor legislației naționale. Mai mult, așa cum arată tendințele europene, există posibilitatea ca fiecare cetățean să poarte cu sine, alături de documentele de identitate, un card de donator (potrivit răspunsurilor a șase dintre statele chestionate).

AUSTRIA

1. În Austria, organele pot fi donate, cu excepția cazului în care persoana în cauză sau reprezentantul legal al acesteia au înregistrat anterior un refuz expres (acordul prezumat), în [Registrul privind refuzul de a dona organe](#), operațional din 1995, potrivit [Legii privind transplantul de organe](#), și gestionat de *Gesundheit Österreich GmbH*. Potrivit [Legii privind Poliția de securitate](#), cardul de identitate conține doar informații de identificare a persoanei. Permisul de conducere, potrivit [legii](#), de asemenea, nu conține informații despre opțiunea titularului cu privire la donarea de organe.
2. Nu s-a pus problema modificării situației actuale.

CIPRU

1. Opțiunea titularului pentru donarea de organe nu este înscrisă pe niciunul dintre documentele personale menționate.
2. Departamentul de resort al Ministerului Sănătății are în vedere proiectul, în stadiu incipient, de a introduce un „card distinct”, care să indice că titularul acestuia este donator de organe, dar nu în cărțile de identitate/ permise de conducere; principalul motiv este că subiectul deja a fost dezbătut în comisia competentă a Camerei Reprezentanților cu ceva timp în urmă și ideea a fost anulată, deoarece intra în conflict cu dispozițiile privind protecția datelor cu caracter personal.

DANEMARCA

Parlamentul danez a dezbătut chestiunea adoptării unui sistem în care cetățenii danezi să decidă dacă vor să devină donatori de organe atunci când li se eliberează permisul de conducere.

Cea mai recentă dezbatere a subiectului a fost în legătură cu propunerea de [rezoluție parlamentară B10 din 2018-19](#), prima sesiune. Parlamentul nu a luat totuși o decizie de a adopta schema, unul dintre argumente fiind că nu toți cetățenii obțin un permis de conducere. S-a dezbătut dacă este posibil să se găsească un moment adecvat în care ar avea sens să se ceară cetățenilor să ia o decizie cu privire la donarea de organe; una dintre sugestii a fost să se ceară acest acord în momentul creării [NemID](#) sau EasyID (numărul de identificare personală, deținut de orice cetățean danez cu vârsta peste 15 ani), dar această propunere nu a fost adoptată.

În Danemarca, cele mai recente dezbateri parlamentare despre donarea de organe ([mai 2021](#)) s-au concentrat pe modificarea eventuală a regulilor privind consimțământul informat, într-un model care presupune un refuz expres, așa-numitul consimțământ prezumat. Cu toate acestea, guvernul nu a făcut nicio modificare a regulilor.

Danezii au [trei modalități](#) valabile din punct de vedere juridic pentru a decide dacă doresc să devină donatori de organe:

- prin înregistrarea în Registrul donatorilor de organe (utilizând NemID-ul pentru conectarea la [portalul danez unic de sănătate](#), care oferă atât acces, cât și informații despre toate serviciile daneze de asistență medicală) sau prin completarea unui formular via e-mail;
- prin intermediul cardului de donator de organe, care va fi purtat cu sine;
- prin consimțământul oral al rudelor apropiate.

ESTONIA

1. În Estonia, opțiunea titularului pentru donarea de organe nu este înscrisă în permisul de conducere/ cartea de identitate. Conform subsecțiunii 17 (1) din [Legea privind achiziționarea, manipularea și transplantul de celule, țesuturi și organe](#) (disponibilă în limba engleză), o persoană își poate exprima intenția de a dona organe pentru transplant după moarte prin intermediul sistemului de informații despre sănătate sau într-un alt mod clar exprimat. Informațiile din sistemul de informații despre sănătate sunt accesibile tuturor clinicienilor care tratează pacienți. Achizitorul de organe verifică în sistemul informațional de sănătate opțiunea cu privire la donare a persoanei decedate, exprimată în timpul vieții. Dacă nu există informații disponibile în sistem sau dacă persoana decedată nu și-a exprimat intenția în nici un alt mod, achizitorul de organe este obligat, dacă este posibil, să ceară acordul de la următoarele persoane, în următoarea ordine: 1) soț sau partener; 2) copii adulți; 3) părinți; 4) frați/surori adulți; 5) bunici; 6) o persoană apropiată sau o altă persoană cu capacitate juridică deplină, dacă persoanele enumerate mai sus sunt absente sau indisponibile.
2. Dacă opțiunea de donator ar fi înscrisă în permisul de conducere sau în cartea de identitate, modificarea acestei opțiuni ar presupune ca aceste documente să fie modificate și eliberate din nou, ceea ce reprezintă un proces destul de împovăraător atât pentru o persoană, cât și pentru stat.

FINLANDA

În Finlanda, opțiunea titularului pentru donarea de organe nu este înscrisă în permisul de conducere sau în cartea de identitate. Conform [Legii privind utilizarea medicală a organelor, țesuturilor și celulelor umane \(101/2001\)](#), organele, țesuturile și celulele unei persoane decedate pot fi îndepărtate, cu excepția cazului în care se știe sau există motive pentru a presupune că persoana respectivă refuză acest lucru; în acest caz, procedura nu poate fi efectuată. Exprimarea opțiunii se poate face prin „testamentul” digital, pe platforma serviciilor de asistență medicală [MyKantaPages](#) și este disponibil profesioniștilor în domeniul sănătății. Opțiunea se poate exprima și prin înscris sau prin deținerea cardului de donator.

FRANȚA

În Franța, [Legea privind prelevarea de organe](#) prevede consimțământul prezumat, adică fiecare individ este presupus a fi un donator de organe și țesuturi; prin urmare, nu este necesară deținerea unui card de donator. Persoanele care refuză să doneze organe trebuie să-și exprime refuzul fie prin înregistrare online, fie prin trimiterea prin poștă a unei declarații către [Registrul național](#). Refuzul poate viza toate organele sau doar anumite organe. Minorii își pot exprima opțiunea, începând de la vârsta de 13 ani, numai cu acordul scris al părinților sau tutorilor.

În momentul decesului, înainte de a lua în considerare îndepărtarea organelor și a țesuturilor, echipa medicală verifică dacă persoana decedată nu este înscrisă în Registrul național de refuz. Dacă nu este cazul, se verifică, cu cei apropiați, dacă nu și-a exprimat refuzul în alt mod în timpul vieții. În cazul exprimării orale, echipa medicală va solicita rudelor să precizeze circumstanțele și să semneze declarația în scris.

GERMANIA

Potrivit [Legii federale privind transplanturile](#), donarea de organe sau țesuturi este posibilă numai dacă potențialii donatori și-au dat consimțământul în timpul vieții sau, dacă nu se cunoaște o astfel de declarație, rudele apropiate și-au dat consimțământul după ce au fost informate de un medic. Declarația privind donarea de organe și țesuturi poate lua forma consimțământului, a obiecției sau a transferului deciziei către o anumită persoană de încredere. În acest caz, declarația poate fi informală.

[Centrul Federal pentru Educație pentru Sănătate](#), alte autorități, precum și companiile de asigurări de sănătate pot să elibereze **carduri de donator** ([Organspendeausweis](#)), împreună cu documente educaționale adecvate. În plus, guvernul federal și guvernele de land se asigură că aceste documente, inclusiv cardul de donator, sunt eliberate de către autoritățile responsabile cu emiterea și eliberarea documentelor de identitare oficiale.

Odată cu intrarea în vigoare a [modificărilor](#) la [Legea referitoare la decizia de donare de organe](#), o declarație privind donarea de organe va fi posibilă și într-un registru online la nivel național, Registrul de donare de organe și țesuturi, gestionat de Institutul Federal pentru Medicamente și Dispozitive Medicale și de birourile de evidență a populației, de la 1 martie 2022. Registrul online este destinat să simplifice procedura pentru cei care doresc să facă o declarație privind donarea de organe și țesuturi, precum și pentru profesia medicală și spitale. O declarație poate fi revocată sau modificată oricând în acest registru online. În cazul unei eventuale situații de donare a organelor, medicii autorizați vor trebui să afle rapid opțiunea persoanei. Pe viitor, informații suplimentare și opțiuni de consiliere, precum și posibilitatea de înscriere în registrul online vor fi furnizate la birourile de evidență a populației.

Potrivit legii, pentru a informa tinerii despre subiectul donării de organe și țesuturi într-o etapă timpurie, cunoștințe de bază, inclusiv posibilitatea de a lua propria decizie, vor trebui să devină în viitor parte obligatorie a instruirii în acordarea primului ajutor, în perioada premergătoare obținerii permisului de conducere (art.19, [Ordonanța privind obținerea permisului de conducere](#)).

Includerea opțiunii de donare a organelor într-un document de identificare oficial/ permis de conducere nu este prevăzută de lege. Există îngrijorări juridice cu privire la o astfel de introducere, întrucât un document de identitate trebuie să conțină doar datele necesare pentru identificarea unei persoane, potrivit [Legii privind documentul de identitate personal](#), și nu date cu caracter medical.

GRECIA

Toți cetățenii care doresc să devină donatori de organe și țesuturi trebuie să fie înregistrați în Registrul Național al Donatorilor, iar cei care nu doresc să devină donatori, trebuie să se înscrie în Registrul Național privind refuzul donării de organe. Conform legislației naționale (art.9 [Legea nr.3984/2011](#), modificată prin art.55 din [Legea nr.4075/2012](#)), dacă un cetățean nu este înregistrat în niciuna dintre bazele de date, autoritatea națională de transplant poate solicita familiei o declarație scrisă pentru a face o donare, atât timp cât decedatul nu și-a exprimat refuzul. Mai mult, art.10 din Legea nr.3984/2011 protejează anonimatul donatorului și prevede următoarele: „Identitatea decedatului donator de organe nu este dezvăluită destinatarului ori familiei destinatarului. Nici

identitatea destinatarului nu este dezvăluită familiei donatorului decedat. Doar succesul transplantului poate fi dezvăluit”.

Decizia ministrului sănătății, din 2018, în legătură cu opțiunea fiecărei persoane privind donarea de organe pentru transplant prevede că un cetățean adult trebuie să completeze o declarație. Odată cu completarea declarației, persoana este înregistrată în Registrul național unificat al donatorilor. Dacă cetățenii care au fost incluși fie în Registrul celor care refuză, fie în Registrul donatorilor se răzgândesc, aceștia pot fi eliminați din registrul respectiv oricând doresc prin trimiterea unei declarații în acest sens. În cazul în care donatorul este cetățean străin, acesta trebuie să fie asigurat, să aibă un permis de ședere în țară și să fi furnizat un certificat că nu este înregistrat pe o listă de așteptare pentru un transplant de rinichi în țara sa.

Opțiunea pentru donarea de organe nu este înscrisă în permisul de conducere/carta de identitate. Dacă cetățeanul s-a înregistrat la oricare dintre bazele de date, acesta va deține un card special în acest scop. Acest lucru protejează intimitatea cetățenilor, asigurând o procedură mai simplă în cazul în care se răzgândesc.

În prezent, problema a fost reglementată pe scară largă și nu există planuri din partea legislativului sau a Guvernului. Toți donatorii de organe și țesuturi înregistrați, precum și cei care și-au exprimat refuzul, au un ID special în acest scop.

LETONIA

Nu.

LITUANIA

[Ordinul Ministrului Sănătății al Republicii Lituania nr.368 din 30 iunie 2000](#) definește procedura de obținere a statutului de donator de organe. Persoana va primi un card de donator, eliberat de Biroul Național de Transplant, iar datele respective sunt introduse în baza de date gestionată de instituție. Prin urmare, nu există prevederi cu privire la realizarea înregistrărilor respective pe permisul de conducere sau pe cartea de identitate, iar reglementarea actuală este considerată suficientă. Cardul de donator și baza de date a donatorilor permit instituțiilor medicale să identifice cu promptitudine dacă o persoană este înregistrată ca donator.

LUXEMBURG

Opțiunea titularului permisului de conducere/ actului de identitate nu este înscrisă în aceste documente, iar acest subiect nu se află pe agenda guvernamentală.

POLONIA

Conform legii din 1 iulie 2005, celulele, țesuturile și organele pot fi preluate din cadavrul uman dacă decedatul nu s-a opus acestui lucru. Obiecția trebuie depusă personal sau prin poștă la Registrul central de obiecții al Centrului de coordonare și organizare a transplanturilor din Varșovia, pe un formular care poate fi obținut de la instituțiile medicale sau de pe site-ul web. O declarație de refuz semnată personal sau o declarație orală făcută în prezența a doi martori și confirmată în scris de aceștia este, de asemenea, valabilă din punct de vedere juridic.

PORTUGALIA

Potrivit [Legii nr.244/1994](#), persoanele care nu s-au înregistrat în Registrul național privind refuzul de a dona organe și țesuturi sunt considerate donatori post-mortem, dacă decesul are loc într-o unitate medicală, astfel încât să existe posibilitatea de a prezerva organele sau țesuturile.

SLOVACIA

În Republica Slovacă, domeniul donării de organe este reglementat în principal de două acte: Legea nr.317/2016 privind cerințele și procedurile pentru colectarea și transplantul de organe umane, țesut uman și celule umane (Legea privind transplantul) și Legea nr.576/2004 privind asistența medicală, serviciile legate de furnizarea de asistență medicală și modificările aduse anumitor acte (Legea privind asistența medicală).

Donarea de organe este guvernată de așa-numitul principiu al consimțământului prezumat. Aceasta înseamnă că, dacă persoana nu este înregistrată în registrul persoanelor care refuză să doneze organe, consimțământul său pentru donarea de organe este presupus automat (cu condiția să îndeplinească criteriile medicale și să existe acordul rudelor). Opțiunea de a dona organe nu este menționată în documentele personale și acest sistem nu este planificat să fie modificat în viitor.

SLOVENIA

Nu.

SPANIA

Nu.

SUEDIA

În Suedia, opțiunea titularului pentru donarea de organe nu este scrisă în permisul său de conducere sau în cartea de identitate. De asemenea, nu există planuri de a introduce acest lucru.

În prezent, există trei moduri în care o persoană își poate face cunoscut testamentul atunci când vine vorba de donarea de organe în Suedia:

- prin [Registrul național al donatorilor de organe](#);
- prin intermediul unui card de donator de organe sau;
- comunicând acest fapt rudelor apropiate.

În ceea ce privește Registrul donatorilor de organe, oricine are un număr de identificare suedez se poate înscrie în registru, indiferent de vârstă, stare de sănătate sau stil de viață.

La 28 februarie 2013, Guvernul a constituit un grup de sondare cu misiunea de a investiga și colecta, din rândul cetățenilor, propuneri care să îmbunătățească accesul bolnavilor la organe pentru transplant. Raportul [Donarea de organe \(SOU 2015:84\)](#), lansat în septembrie 2015, a concluzionat următoarele: că nu este de preferat ca opțiunea să fie înscrisă pe un document de identitate și, de asemenea, că cele mai bune canale de informare, pe lângă cele existente, sunt și persoanele care acordă îngrijirea medicală.

Guvernul intenționează să prezinte un proiect de lege către Riksdag în viitorul apropiat, cu propuneri pentru noi reguli privind donarea de organe; de asemenea, Guvernul nu a exprimat o opinie contrară cu privire la posibilitatea ca persoanele fizice să își înregistreze dorința de a dona sau nu pe permisul de conducere sau pe cardul de identitate.

ȚĂRILE DE JOS

Noua [Lege privind donatorii de organe](#) a intrat în vigoare la 1 iulie 2020 și stipulează că orice persoană cu vârsta de 18 împliniți, care este înregistrată ca locuitor într-o localitate olandeză, poate deveni donator de organe. În noul Registru al Donatorilor, o persoană își poate exprima fie consimțământul, fie refuzul, iar această manifestare de voință va fi adusă la cunoștința familiei (inclusiv partenerului de viață). Cetățenii sunt informați despre posibilitatea înscrierii în acest registru printr-o scrisoare trimisă, prin poștă, la domiciliu. Dacă persoana nu se exprimă, într-un termen rezonabil, va fi din nou notificată; din acest moment, dacă nu va opta în termen de șase săptămâni, atunci va fi automat înregistrat donator de organe, iar acest statut i se va aduce la cunoștință. După deces, familia poate refuza donarea de organe, dacă prezintă probe convingătoare. Cele patru opțiuni, potrivit legii sunt: (1) sunt de acord; (2) nu sunt de acord; (3) va decide familia/partenerul; (4) va decide o altă persoană pe care o autorizez.

REGATUL UNIT AL MARII BRITANII

În Marea Britanie, statutul de donator de organe nu este înscris în permisul de conducere, dar este utilizat un cod pentru a indica acest lucru. Partea din spate a permisului de conducere britanic poate include o serie de coduri care indică unei persoane ce condiții trebuie să îndeplinească pentru a conduce. [Includerea codului 115 pe spatele permisului](#) indică statutul de donator de organe înregistrat.

UNGARIA

Conform prevederilor [Legii nr.CLIV din 1997](#) orice persoană poate refuza prelevarea organelor și țesuturilor pentru transplant, alte scopuri medicale, cercetare sau educație. Aceasta înseamnă că organele pot fi prelevate după moarte dacă persoana decedată nu și-a exprimat refuzul în timpul vieții. Această obiecție poate fi făcută de o persoană cu capacitate juridică deplină printr-un înscris autentic sau, în cazul în care persoana nu poate face o declarație scrisă, refuzul poate fi exprimat oral medicului său. Așadar, în absența unei declarații de obiecție scrise, consimțământul decedatului va fi prezumat.